

Predgovor

k računalniški analizi »napadov na JLA«

Drugačnost, alternativnost - kot smo ga popularno imenovali - mladinskega novinarstva je bila prepoznavna po razbijanju tabujev. Šlo je za celo vrsto prepovedanih tem, ki so druga za drugo ugledale novinarsko luč sveta v mladinskih glasilih (Radio Študent, Mladina, Tribuna, Tribuna, Katedra ...). Razkrivanju napak ekonomske politike, uzurpacije in monopolnosti politične oblasti, kadrovske samovolje, kršenja človekovih pravic, puhlosti ideoloških partijskih obrazcev, represivnosti političnega režima se je v začetku osemdesetih let pridružila kritika jugoslovanskega obrambnega sistema in vloge JLA v njem.

Obrambo svobode tovrstnega novinarskega početja s strani mladinske organizacije moremo razvrstiti vsaj v tri faze. Te tri faze na specifičen način ponazarjajo tudi razvoj ZSMS.

I. Na začetku je vsaki kritični temi o obrambnem sistemu grozil sodni pregon z zaplembo (še več: leta 1983 je bila celo prepovedana konferenca RK ZSMS s temo: Podružbljanje SLO in DS). Logično je torej bilo, da se je obramba takšnih tekstov skoncentrirala okoli svobode mišljenja in novinarskega pisanja. Večinoma so ti teksti temeljili na realnih dogodkih, zato je bilo toliko bolj logično izhodišče, ki je zahtevalo enakopravno obravnavanje vseh družbenih tem, ki so bile predmet novinarske obdelave. Tipičen primer prepovedi kritičnega pisanja o realnem dogodku so bile težave z Mladino (maj 84), ko je ta pisala o takratni vojaški paradi v Beogradu.

II. Sčasoma sta si mladinski tisk in radio ter mladinska organizacija okrepila položaj do te mere, da je ZSMS skupaj z npr. Mladino smela lansirati določene predloge za spremembo obrambnega sistema.

Afere ter pomanjkljivosti JLA in drugega sistema splošne ljudske obrambe postanejo izhodišča za politizacijo problema. Nič več se mladinska politika in novinarstvo ne zadovoljujeta s tem, da sta jo odnesla brez večjih žrtev (zaplemb, kadrovske spremembe), temveč na objavljeni kritiki gradita politični program in si nastavljata cilj.

Za fenomen politične obdelave sklepa krškega kongresa ZSMS (1986) o civilnem služenju vojaškega roka, je značilno marsikaj: ekspresna naglica, s katero je prešel vse politične nivoje v Jugoslaviji - vključno s predsedstvom SFRJ; da je bilo kljub formalni neuspešnosti pobude kmalu odpravljeno večkratno kaznovanje odklanjanja orožja; leta 1988 je predsedstvo SFRJ postalo nosilec dezinficirane oblike enake pobude... Za nas pa je pomembno, da mladinska politika dosledno zagovarja to pobudo - ne glede na šikaniranje in grožnje. Smo torej že v fazi, ko se ZSMS začinja obnašati politično - ko zna vnovčiti svoj legalen sistemski status, ko oblikuje in zastopa lasten političen program, neodvisen od konkurenčnih političnih silnic.

III. Tako smo prešli v fazo, v kateri nastane lep kos tekstov, ki so objavljeni v pričujoči brošuri. Raziskava o napadih na JLA in drugi teksti so nastali po naročilu mladinske organizacije.

Vprašanje, ki se sedaj upravičeno postavlja, je, ali iz pravkar omenjenega dejstva razberemo razvoj ZSMS ali pa lahko tudi ta zbornik vržemo v koš skupaj z dejavnostjo v »fazi argumentacije«.

Korak naprej je znaten: mladinska organizacija na ta način postaja ideološko konkurenčna organizacija ZK. Mladinska organizacija namreč dokazuje, da za njeno ideološko matrico obstoji znanstveno delovanje, ki more upravičiti njena politična stališča in ravnanja.

Znanstvenost ideologije je bil dolga leta poglavitni argument komunistične partije, danes pač tudi ta zbornik dokazuje, da je na tem področju že davno doseženo simbolno ravnotežje. Trenutna težava je v tem, da to ne zadovoljuje nikogaršnje ambicije več. Težko pričakujemo IV. fazo - spremembo skupščinskega sistema, spremembo sestave skupščine, skupščinski nadzor nad vojsko, da bo mogoče enakopravnost političnih govoric tudi vnovčiti.

Mojmir Ocvirk